

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจ ของหน่วยงานประจำปี พ.ศ. 2568

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีการควบคุมภายในตามกรอบมาตรฐานสากล COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organization) ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)
2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
3. กิจกรรมควบคุม (Control Activities)
4. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
5. กิจกรรมการติดตามผล (Monitoring Activities)

การประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ธปท. ได้กำหนดระเบียบเรื่องการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (ระเบียบ ธปท. ที่ ท 31/2562) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 และหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดให้ทุกฝ่ายงานใน ธปท. วิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (Control self-assessment : CSA) เป็นประจำทุกปี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตโดยพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงจากบุคลากร กระบวนการทำงาน ระบบงาน หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม อาทิ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ภัยคุกคามใหม่ ๆ และการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและการดำเนินงานของ ธปท.

ระดับการยอมรับความเสี่ยงด้านทุจริต

ธปท. มีนโยบายการบริหารความเสี่ยง ตามระเบียบ ธปท. ที่ ท 29/2561 เรื่องนโยบายการบริหารความเสี่ยงของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยกำหนดระดับการยอมรับความเสี่ยง (Risk Appetite Scale) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารและพนักงาน ธปท. ตระหนักถึงประเภท ลักษณะ และระดับของความเสี่ยงที่ ธปท. ยอมรับได้ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ด้านการทุจริตนั้นอยู่ที่ระดับไม่ยอมรับความเสี่ยง (no appetite) โดย ธปท. ไม่ยอมรับการดำเนินการที่ผิดกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และการดำเนินการที่เกินกว่าหรือไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ครอบคลุมประเภทความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน 4 ด้าน (Function Based) ดังนี้

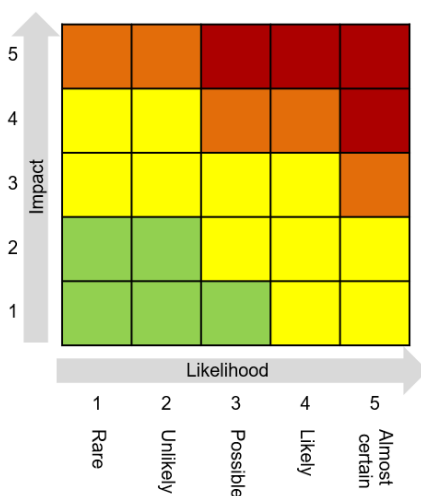
1. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558
2. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
3. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง
4. ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง

1. กำหนดประเด็นความเสี่ยงสำคัญที่นำมาประเมิน (Issue Scope)
2. ระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง (Risk Event Identification)
3. ระบุกิจกรรมการควบคุมภายในในปัจจุบัน (Existing Control Assessment) และประเมินประสิทธิผลของการควบคุมภายใน (Control Effectiveness Level)
4. ประเมินระดับความเสี่ยง (Residual Risk Assessment)
5. จัดทำรายงานผลการประเมิน (CSA Report)
6. จัดทำแผนปรับปรุงการควบคุมภายใน/ลดความเสี่ยง (Risk Mitigation Plan)
7. รายงานความคืบหน้าผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงเป็นการวัดระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ภายใต้การควบคุมที่มีในปัจจุบัน (Existing Controls) เพื่อกำหนดการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เหมาะสม โดยพิจารณาโอกาส (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ของเหตุการณ์ความเสี่ยง โดยคำนึงถึงระดับประสิทธิผลของกิจกรรมการควบคุม (Control Effectiveness) ร่วมด้วย

Risk heatmap แสดงระดับความเสี่ยงตาม likelihood และ impact scale

สีบน Risk heatmap	ระดับความเสี่ยง
สีเขียว	ความเสี่ยงระดับต่ำ (low)
สีเหลือง	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (medium)
สีส้ม	ความเสี่ยงระดับสูง (high)
สีแดง	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (extreme)

ตารางแสดงผลการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ความเสี่ยงการทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สินบน	เหตุการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการใน การบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง
1. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวก สะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. 2558	1.1 การพิจารณาคำขอ ลักษณะใกล้เคียงกัน แต่มี โอกาสที่จะพิจารณาโดยใช้ ดุลพินิจที่แตกต่างกัน เพื่อ แสวงหาผลประโยชน์ หรือ เรียกรับทรัพย์สินจากผู้ยื่นคำ ขอ	(1) มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ขั้นตอนและระยะเวลาในการ พิจารณาคำขอ รวมทั้งมีการเปิดเผย กระบวนการขอรับใบอนุญาตและ ข้อกำหนดขั้นต่ำรวมถึงการจัดเตรียม เอกสารให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจทราบ อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย โดยคำนึงถึง ความต้องการของผู้รับสารในรูปแบบ Visualization ผ่าน Bot website (2) มีการกำหนดเกณฑ์ และ กระบวนการพิจารณากลับกรองใน การพิจารณาคำขอ เพื่อให้การ พิจารณาเป็นมาตรฐานและเป็นไปใน แนวทางเดียวกัน (3) มีกระบวนการนำเสนอเพื่อ พิจารณาอนุมัติตามลำดับขั้นตอน เพื่อสอบถามและถ่วงดุลการ พิจารณาของงานให้เป็นไปตาม หลักการกำกับดูแลของ ธปท. และ สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ใน การพิจารณาตามหลักฐานที่ปรากฏ ซึ่งลดโอกาสการใช้ดุลพินิจในการ พิจารณาอย่างไม่โปร่งใส (4) มีการจัดเก็บข้อมูลสำหรับใช้ อ้างอิง รวมทั้งมีการสื่อสาร/ถ่ายทอด อย่างสม่ำเสมอ และจัดทำฐานข้อมูล ผลการพิจารณาคำขออนุมัติต่างๆ ภายในส่วนงาน เพื่อใช้ในการอ้างอิง และเทียบเคียงให้การพิจารณาเป็นไป ในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน (5) สื่อสาร/ ถ่ายทอดผลการ พิจารณาคำขออนุมัติต่างๆ ภายในส่วน งาน เพื่อให้มีความเข้าใจในมาตรฐาน และแนวทางการพิจารณาตรงกัน อย่างสม่ำเสมอ	Low
	1.2 การเรียกรับผลประโยชน์ หรือทรัพย์สินจากผู้ยื่นคำขอ เพื่อให้การดำเนินการรวดเร็ว ขึ้น		

ความเสี่ยงการทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สินบน	เหตุการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการใน การบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง
		(6) มีกระบวนการการแจ้งเบาะแสการทุจริตคอร์รัปชัน (Whistle Blowing) และช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน อุทธรณ์/ร้องทุกข์ (7) ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ให้พนักงานรักษาวินัย ข้อปฏิบัติและข้อห้ามที่พนักงานต้องปฏิบัติตาม (ระเบียบเรื่อง วินัย การดำเนินการทางวินัยฯ) และข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณพนักงาน และ ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติเรื่อง No gift policy ของ ธปท.	
2 การใช้อำนาจตามกฎหมายหรือการให้บริการตามภารกิจ	2.1 การให้ความช่วยเหลือหรือผ่อนผันให้แก่นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เรียกรับทรัพย์สินให้แก่ตนเอง	(1) พนักงานต้องปฏิบัติตามระเบียบวิธีปฏิบัติ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง คู่มือการตรวจสอบ Code of conduct และแนวปฏิบัติในการปฏิบัติงาน เช่น ข้อบังคับ ธปท. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณพนักงาน (ข้อบังคับประมวลจริยธรรม ฯ) ข้อบังคับ ธปท. ว่าด้วยการป้องกันการมีส่วนได้เสียในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการ พนักงาน และลูกจ้าง (ข้อบังคับว่าด้วยการป้องกันการมีส่วนได้เสีย ฯ) และ คำสั่งด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน ที่ 1/2562 เรื่อง ข้อประพฤติปฏิบัติของพนักงานสายกำกับสถาบันการเงิน ประมวลจริยธรรม และแนวปฏิบัติของ ธปท. เรื่อง No Gift Policy (2) การใช้อำนาจพิจารณากลับกรองตามลำดับขั้นและในรูปแบบขององค์คณะ โดยมีกระบวนการกลับกรองภายในฝ่ายงาน และระหว่างฝ่ายงานที่เกี่ยวข้อง (3) มีการกำหนดเกณฑ์ และกระบวนการพิจารณากลับกรองในการพิจารณาคำขอ เพื่อให้การพิจารณาหรือให้ความช่วยเหลือผ่อนผันมีมาตรฐานและเป็นไปในแนวทาง	Low

ความเสี่ยงการทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สินบน	เหตุการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการใน การบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง
		เดียวกัน และเป็นไปตามกฎหมายกำหนด (4) มีการจัดเก็บข้อมูลสำหรับใช้อ้างอิง รวมทั้งมีการสื่อสาร/ถ่ายทอดอย่างสม่ำเสมอ และจัดทำฐานข้อมูลผลการพิจารณาคำขอกรณีต่างๆ ภายในส่วนงาน เพื่อใช้ในการอ้างอิง และเทียบเคียงให้การพิจารณาเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน (5) มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน อุทธรณ์/ร้องทุกข์ และแจ้งเบาะแสกรณีพบเหตุต้องสงสัย (Whistle Blowing)	
	2.2 การนำข้อมูลลับหรือข้อมูลสำคัญของ ธปท./นิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับ ซึ่งได้รับมาตามอำนาจหน้าที่ไปแสวงหาผลประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง หรือนำไปเรียกรับทรัพย์สินเพื่อแลกกับการเปิดเผยข้อมูล	(1) กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาความลับของ ธปท. เช่น มอบหมายให้ Data Champion ประจำฝ่ายงาน เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบประสานงานแจ้งเหตุและดำเนินการกรณีเกิดเหตุการณ์ข้อมูลรั่วไหล, รายงานให้ผู้ดูแลระบบของส่วนงานรับทราบการเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของพนักงาน เช่น การโยกย้ายฝ่ายงาน การลาออก เพื่อปรับปรุงสิทธิการเข้าถึงข้อมูลอย่างทันการณ์, ยกเลิกการติดตั้งโปรแกรม เช่น LINE บนเครื่อง PC (2) สื่อสาร ส่งเสริม และกำกับดูแลให้พนักงานตระหนักเรื่องการรักษาความลับข้อมูล รวมถึงระเบียบๆ เกี่ยวกับการใช้งานข้อมูล และให้พนักงานปฏิบัติตามนโยบายการรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านสารสนเทศ และการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด (3) มีการจำกัดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล (ให้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้อง) เพื่อป้องกันมิให้ข้อมูลลับรั่วไหล	Low

ความเสี่ยงการทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สินบน	เหตุการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการใน การบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง
		(4) มีระบบ Data Leak Prevention (DLP) จำกัดการส่งข้อมูลสำคัญ/ข้อมูลลับออกไปภายนอกองค์กร (5) ฝายนโยบายการเงิน มีการประกาศ silent period ที่ห้ามสื่อสารนโยบายการเงิน และ blackout period ที่ห้ามซื้อขายหลักทรัพย์ในอีเมลนัดหมายการประชุมนโยบายการเงิน นอกจากนี้ มีข้อความพึงระวังรักษาความลับของข้อมูล ในอีเมลนัดหมายเตรียมการประชุมในขั้นตอนต่าง ๆ	
3 การจัดซื้อจัดจ้าง	3.1 การกำหนด Terms of Reference (TOR) มีการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องหรือผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจาก ผู้กำหนด TOR มีส่วนได้เสียกับบริษัท/ เรียกรับผลประโยชน์ หรือทรัพย์สินจากบริษัท	(1) กำหนดเกณฑ์การจัดทำ TOR ให้เหมาะสมกับพัสดุ วิธีการจัดหาแต่ละประเภท และมีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างสอดคล้องตามที่กฎหมายกำหนด (2) การจัดซื้อจัดจ้าง พิจารณากลับกรองในรูปแบบองค์คณะ (3) เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง มีการหมุนเวียนงานภายใน	Low
	3.2 คณะกรรมการจัดหา/ตรวจรับและนักพัสดุอาจมีส่วนได้เสียกับบริษัท/ เรียกรับผลประโยชน์ หรือทรัพย์สินจากบริษัท	(4) สื่อสารแนวทางการทำงานและข้อควรระวังในการจัดซื้อจัดจ้าง และช่องทางสอบถามปัญหาหรือข้อสงสัยในการจัดซื้อจัดจ้าง	
	3.3 การตรวจรับไม่เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญา หรือ TOR ที่กำหนด เนื่องจาก ผู้ตรวจรับมีส่วนได้เสียกับบริษัท/ เรียกรับผลประโยชน์ หรือทรัพย์สินจากบริษัท		
4 การบริหารงานบุคคล	การรับพนักงานใหม่ แต่งตั้งโยกย้าย มีการใช้อำนาจ/ตำแหน่งหน้าที่ เอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง หรือเครือญาติ หรือมีการเรียกรับผลประโยชน์หรือทรัพย์สิน	(1) มีการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การแต่งตั้งพนักงานโดยดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารงานบุคคล (2) มีการจัดตั้งคณะกรรมการภายใน ธปท. (คณะกรรมการบริหารบุคคล)	Low

ความเสี่ยงการทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สินบน	เหตุการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการใน การบริหารจัดการความเสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง
		(3) กระบวนการสรรหาพนักงานใหม่ ใน ใช้รูปแบบของคณะกรรมการ (4) มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน อุทธรณ์/ร้องทุกข์ และแจ้งเบาะแส กรณีพบเหตุต้องสงสัย (Whistle Blowing)	

สรุปผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

จากการประเมินความเสี่ยงข้างต้น ซึ่งได้มีการรายงานผลการประเมินความเสี่ยงต่อคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง คณะกรรมการกำกับดูแลความเสี่ยง รวมถึงคณะกรรมการตรวจสอบธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ความเสี่ยงการทุจริตของ ธปท. อยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นการจัดการความเสี่ยง (มาตรการควบคุมภายใน) มีความเหมาะสม เพียงพอ มีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับต่ำหรือไม่มีความเสี่ยง ซึ่งอยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (align with risk appetite) และเป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 และตามมาตรฐาน COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organizations 2013) อย่างไรก็ดี ธปท. ให้ความสำคัญกับการป้องกันความเสี่ยงจากการทุจริต นอกเหนือจากการกำหนดมาตรการควบคุมภายในเพื่อบริหารความเสี่ยงต่าง ๆ อาทิ การกำหนดนโยบาย ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ และระบบปฏิบัติงานที่รัดกุมแล้ว ยังได้เสริมสร้างจิตสำนึก และค่านิยมที่ดีในการต่อต้านการทุจริตให้กับพนักงาน